

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט
נר מצוה

מב א ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות מקו ממון
הלכה יא סמוג ע"ג פו
טו"ע ח"מ סומן סגד
ספיק פ:
מג א מ"י עס הלכה יב
ועי' בהשגות ובמ"מ
טו"ע עס ספיק ב:

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע חובו לחשנין ליה מבריה ארי זריש אין צין המודר (גמרא) ד' (ג.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מבריה ארי מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו פורע חובו חשיב מבריה ארי הא"י שאל מדעתו א"י מבריה ארי מנכסי חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא חזירו מכריחו להצריח ארי מעדכו לית ליה פסידא למבריה ארי לית ליה פסידא וכיון דליכא תרמי שאל מדעתו ולית ליה פסידא לא חשיב מבריה ארי אלא מבריה ארי אלא שאל מדעתו ולית ליה פסידא או שאל מדעתו ולית ליה פסידא חשיב מבריה ארי ואין נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף השוכר [את] הפועלים (ב"מ 35.) אמר דשומר חנם שהיה לו לקדם צדוקים ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר חנם בחנם וש"ס דשכר ומסקין דחור ונוטל מזה ומשמע דשומר חנם לא מחייב לקדם בשכר אלא כ"ש אם קדם בשכר דשפיר עבד וגומים לו מה שהזיק ומסתברא דה"ה איניש דעלמא שאינו שומר וגם שכר עאלמו נוטל ואין סברא לחלק צין רועה עאלמו שמוטל עליו להפעסק ולשמור לאיניש דעלמא ועוד אמרינן בהגוזל בתרא (לקמן 77 קטו:) שטף נהר חמורו וממור חבירו והניח שלו והזיל של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיהא שקיל ולא אמרינן מבריה ארי בעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין לו שכר כפועל בעל (ב"מ 77 דף א.) אלא לא אמר דליהו כמבריה ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבעל הנהו

לא מציעה אלה דמשלמם. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בצמיחתה דהא נהנית: אכל נחטפה. דאפי' בהיה הזיקא לנוסה הוא: אימא. האי בעל השדה מבריה ארי מנכסי חבירו הוא שהזיל את בהמת חבירו שלא נחטפה צדקע ומנוה הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלקה צמימי רגליה. מרה"ר לגינה דלאונסא דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו. דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד צאותה ערוגה שפלה שם דכיון דלאונסה היא צפילה אנוסה היא נמי באחילתה דכיון דחזיא לתצוה תותה לא מוקמה אכפסה: אכל. הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה: לא סימא עד שפלא לדעת. שידעו הצעלים שיצאת: וסחור לדעת. שאל נעל צפניה כראוי: אלא כיון שיצאה לדעת. שידעו צפניה: אף על גב שחורה שאל לדעת. דהשתא לא סגי לה בצמירה פחותה לאמר ליה כיון דילפא כו': החלמו בפשיעה. כללו לדה היה לו לשומרה שאל תכנס ותאכל: וסופו באונס. לא היה יודע שתלד: ולאסטמורי

(א) [נדריס ל. ב"ב ג.ג.],
(ב) [ב"מ 35: א.] (ג) [נעיל סא:
וש"נ, ד] (ד) [נ"ה א' ב.],
(ה) ג"א יאמר רש"י,

גליון הש"ס
גב' איבעי לך עבוירי. עין
ב"מ דף 35 ע"ב מוספות
ד"ה אכעזי ק':

רבינו הגואל
אמר רב כהנא לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערוגה לערוגה משלמת
מה שהזיקה. ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו'. ופ"ח זצ"ל
קיימא לן כר' יוחנן. אלא
כיון שיצאה לדעת אע"פ
שחורה שלא לדעת וכו'.
ור"ח ז"ל פ"י אף על פי
שחורה שלא לדעת בעלים
כגון ששמרה כראוי
שועלו בפניה ויצתה או
קשרה ויצתה והלכה
ונכנסה שם בגינה ברעוגה,
ע"כ.

לא מבעיא קאמר לא מבעיא אכלה דמשלמת מה שנהנית אבל נחבטה אימא מבריה ארי מנכסי חבירו הוא ומה שנהנית נמי לא משלם קמ"ל ואימא ה"נ מבריה ארי מנכסי חבירו מדעתו הוא הא"י לאו מדעתו אי נמי מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא האי לית ליה פסידא היכי נפל רב כהנא אמר שהחלקה במימי רגליה רבא אמר שדחפתה חברתה מ"ד שדחפתה חברתה כל שכן שהחלקה במימי רגליה ומאן דאמר שהחלקה במימי רגליה אבל דחפתה חברתה בפשיעה ומשלמת מה שהזיקה דא"ל ^ס איבעי לך עבוירי דא"ל חורא אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה אבל מערוגה לערוגה משלמת מה שהזיקה ורבי יוחנן אמר דאפי' מערוגה לערוגה ואפילו כל היום כולו עד שתצא ותחזור לדעת א"ר פפא לא תימא עד שתצא לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שהחורה שלא לדעת מ"מ דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשלמא להתם רהמא: ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר בתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור מאי מו אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנטורה ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישכר אצידתו של חבירו אלא פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה דהא הלא בשמעתין משמע דאי היה מדעתו הוה חשיב מבריה ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוא מניח חבירו מן הפסד לא עשו תקנה ונראה לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר צדוק שיבא לידי הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כאן הארי אם לאו ואין מנילו אלא מדאגה ומן הפחד שדואג שמה יבא אכל אם הדבר צדוק שיבא לידי הפסד ולידי דריסת הארי או מניח מפי הארי עאלמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והן דשמעתין מיייר שהזילו ירקות מנער בעלמא שאין בעל בהמה רוצה שמחצט בהמתו צדוק ותלעטר אע"פ שאל היו דמיה נפחתינן צדוק ולכן היה נחשב מבריה ארי אי היה מדעתו ופורע חובו אין מנילו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחתייב לו ואינו מנילו אלא מנער בעלמא וחשיב מבריה ארי א"י כדמפרש טעמא צירושלמי דכתובות (פ"ג) ונדריס (פ"ד) מפיסא הוינא ליה ומחיל ליה ואפי' במשכון מפיס הוינא ליה ויהיב לי משכונא ואפי' צדוק דחוק עאלמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מואל הרבה בני אדם שהיו פורעין עבוירי כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להזיל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחוקת הצמים (ב"ב 77 ג.) מבריה ארי נתן רכור והועיל נטל רכור והועיל דסכר מינה מיהא והזיק מינה מיהא אע"פ שמוציא מהפסד שהיה נהר שוטפה לא נקט לשון מבריה ארי לענין שיפטור חבירו משכר בהסתא אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה מיקון כמו רפק בה פורתא או נעל וגדר ופריך אלא מגיין עליה פורתא שאל תבא לידי קלקול ורבינו גרשון פסק בהשגחה אחת על אנס עבוירי שאנס ציתו של ישראל ובה ישראל אחר ולקחו ממנו שאל יחזיר לבעלים בחנם אכל רש"י פ"י בהמקין (גיטין 77 ט.) גבי עבוירי הבה מחמת חוב ומחמת אנפרות אין צו משום סיקריקון אלא החזיק עכו"ם צדקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגזול בעלמא ואינו מסור צדוק להרגו אין צו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לתת רציע לבעלים כמיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"ב חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מבירת העבוירי מבירה כלל ור"י אמר דלא מבעיא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעבוירי אחר והיה אבד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מבריה ארי כיון שמנילו מן ההפסד ואפי' קנאו צדוק מנילו מהפסד הוא כמו מקדים צדוקים ובמקלות בשכר דאמרינן שנותן שכר עד כדי דמיהו ונ"מ לכושרף דחיותא או לטרחא ימירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה חוזר לבעלים בדמיה הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מנילו מן ההפסד אע"פ אין לדמותו כלל למבריה ארי דכיון שיצא הביית מחוקת ישראל ובה ליד הנכרי וזה מוציאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריה ארי ונוטל מה שהנהו ואותם היהודים הצדוקים מעירם והשר מחזיק קרקעותיהם שאין צדוק טסקאות ואפי' יש צדוק טסקא אלא חשיב מבריה ארי אלא חשיב מבריה ארי כיון שישלם מה שהנהו ונוטל מה שהנהו ואותם היהודים הצדוקים מעירם ומחזירין לו קצבה (לקמן 77 ק"ג.) והיכא שמשביח נכסי חבירו אין דומה כלל למבריה ארי כגון יורד לתוך שדה חבירו ונטעו שאל צדוק ומקוף את חבירו משלם רוחותיה וכגון שהוא דהאומנין (ב"מ 77 ע.) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרצהו בשל חבירו דנוטל מבעל הביית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שאל מדעתו אלא ירצהו יתנה (עס) המניח לשלם חמורו ועוד דע"ג ייחא ייחא ייחא על ידי הדחק דאליכ למאן ליה מהפקר קוינא דלאמרינן התם על צדוק של דבש ומי"מ שכרו נותן לו דמסתמא יחיה ליה שכל מי שילח יטול שכר כל זמן שלא ימחה צדוקו כי אין יכול להזיל אלא ע"י הדחק: אלא שנו אלא באותה ערוגה. דכיון שחלתה נפילתה צאותה ערוגה באונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אלא מערוגה לערוגה הוא כשדה אחר: